

PRAVNI ČASOPIS KAO OGLEDALO NACIONALNOG PRAVNOG DISKURSA: PRIMJER ZBORNIKA PRAVNOG FAKULTETA U ZAGREBU

Prof. dr. sc. Jelka Petrak*

Prof. dr. sc. Tomislav Karlović**

UDK: 34.01(497.5 Zagreb)(042.3)

378.1:34>(497.5 Zagreb)

DOI: 10.3935/zpfz.76.3.2

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: veljača 2026.

U radu se ističu dosad uočene i izložene specifičnosti objavljivanja rezultata u pravnim znanostima te problemi u vezi s njihovim vrednovanjem kroz bibliografske i citatne baze u europskom kontekstu, te se na temelju navedenoga putem studije slučaja ispituje njihova relevantnost i za Hrvatsku. Konkretnije, u radu se razmatra profil Zbornika Pravnog fakulteta u Zagrebu, najstarijega hrvatskog pravnog časopisa, u razdoblju od 2007. (prve godine zastupljenosti u Scopusu) do zaključno 2024. godine, kako glede sadržajnih obilježja i dostupnosti tako i odjeka koje su objavljeni članci imali u široj znanstvenoj zajednici. Uspoređuju se citiranost u Scopusu i Google Scholaru te se posebna pozornost poklanja jezičnoj distribuciji kod najcitiranijih radova. Zaključuje se da je broj citata u komercijalnim bibliografskim bazama dvojbena mjera vrednovanja znanstvenoga ishoda istraživanja u pravnim znanostima, dok je održivost znanstvenih časopisa koji raspravljaju lokalne specifičnosti, uspostavljaju stručne jezične standarde na nacionalnom jeziku, okupljaju lokalnu znanstvenu i stručnu zajednicu te stvaraju veze s nacionalnim obrazovnim sustavom od posebne važnosti u nacionalno orijentiranim disciplinama u koje neprijeporno pripadaju i pravne znanosti.

Ključne riječi: Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu; pravni časopisi; pravo; citiranost; otvoreni pristup

* Dr. sc. Jelka Petrak, profesorica (u m.) Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Središnja medicinska knjižnica, Šalata 3b, 10 000 Zagreb; jelka.petrak@mef.hr; ORCID ID: orcid.org/0000-0003-1481-2598

** Dr. sc. Tomislav Karlović, profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Trg Republike Hrvatske 14, 10 000 Zagreb; tomislav.karlovic@pravo.unizg.hr; ORCID ID: orcid.org/0000-0003-1846-1318

1. OPĆE ZNAČAJKE OBJAVLJIVANJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA U PRAVNIM ZNANOSTIMA

Svako znanstveno područje ima svoje zakonitosti u znanstvenom istraživanju i u objavi rezultata, svoje običaje u biranju komunikacijskih kanala, svoje načine vrednovanja znanstvenoga ishoda. Pravna znanost pripada području društvenih znanosti, u kojemu se znanstvenici koriste četirima glavnim komunikacijskim kanalima.¹ To su članci u međunarodnim časopisima, monografije, članci u domaćim časopisima i siva literatura (ocjenski radovi, različita izvješća, projektni dokumenti i sl.). Navedeno je primjenjivo i u pravnim znanostima, uz određene specifičnosti, među kojima su nacionalni kontekst i nacionalno određenje najvažniji.² Naime, svaki nacionalni pravni sustav mora se sagledavati u složenom društvenom i političkom okviru koji proizlazi iz nacionalne povijesti, tradicije i običaja.³ U skladu s time, razmjena znanja u pravnim znanostima odvija se pretežno u nekoliko važnijih oblika. U prvom redu to su znanstveni časopisi i zbornici radova. Znanstveni časopisi važan su komunikacijski kanal jer širinom dosega i raznolikošću priloga dopiru i do pravne prakse, pa se među autorima mogu susresti suci, odvjetnici i ostali pravni djelatnici. Doduše, po-

¹ Vidi Hicks, D., *The Four Literatures of Social Science*, u: Moed, H. F.; Glänzel, W.; Schmoch, U. (ur.), *Handbook of Quantitative Science and Technology Research*, Springer, Dordrecht, 2004., str. 473 – 496.

² Prema Sokol, T; Staničić, F., *Reforme sustava napredovanja u pravnoj znanosti u Republici Hrvatskoj: velike ideje i mali narodi*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 75, br. 3, 2025., str. 314 i sl., pravo je “primarno određeno nacionalnim kontekstom”, pa se u sustavu znanosti i obrazovanja mora voditi računa o identitetskom i kulturnom karakteru te nacionalne komponente. Isto je stajalište zamjetno i na međunarodnoj razini te tako van Gestel i drugi ističu da je usprkos silama globalizacije pravo još uvijek primarno nacionalno orijentirana disciplina koja se snažno isprepleće s pravnom praksom. Više vidi u: van Gestel, R.; Byland, K; Lienhard, A., *Evaluation of Legal Research: Comparison of the Outcomes of a Swiss and Dutch National Survey*, Tilburg Law Review, vol. 23, br. 1-2, 2018., str. 3 – 22.

³ Vidi Peruginelli G.; Stojanovski, J.; Sanz Casado, E.; Agnoloni, T., *Assessment of law journals in Croatia, Italy and Spain*, u: Engels, T. C. E.; Kulczycki, E. (ur.), *Handbook on Research Assessment in the Social Sciences*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2022., str. 491 – 507. Autori navode da pravna znanost ima dvije dimenzije koje se međusobno isprepleću, snažnu znanstvenu komponentu koja mora proći test kvalitete pravnih znanstvenika i komponentu relevantnosti za pravnu praksu. Relevantnost nacionalnog pravnog diskursa uglavnom nije sporna, što se posebice odnosi na grane pozitivnog prava. Stoga se radovi koji se odnose na nacionalno zakonodavstvo rijetko objavljuju u inozemstvu zbog svoje ograničene izvannacionalne važnosti.

tonji se češće susreću kao autori radova u stručnim časopisima, objavljivanje u kojima je istodobno važno za pravne znanstvenike kao sastavni dio procesa u kojemu se znanstvena saznanja prenose prema zakonodavstvu i jurisprudenciji. Konferencijski i tematski zbornici iznimno su važan publikacijski oblik koji osigurava brzu razmjenu rezultata tekućih istraživanja, a odražavaju zahtjeve i potrebu za iznošenjem i ispitivanjem teza u kontaktu sa znanstvenicima iz drugih zemalja.⁴ Konačno, najopsežnije su monografije u kojima se temeljito obrađuju najsloženije teme, i koje su neka vrsta dokaza znanstvene izvrsnosti. U vezi sa svim ovim oblicima može se također ustvrditi da znanstvenici u polju pravnih znanosti istraživanja najčešće provode individualno, dok su doista iznimke skupna istraživanja i članci većega broja odnosno skupina autora.⁵ Stoga su jednoautorski radovi u časopisima i zbornicima radova, ali i jednoautorstvo knjiga, najzastupljeniji.

Komunikacijski sustav pravnih znanosti u Europi obilježavaju još neke posebnosti. Obrađuju se pretežno nacionalne teme i/ili one koje zadiru u zajedničko europsko pravo. Znanstvena se komunikacija najčešće odvija na nacionalnim jezicima.⁶ Znanstveno pravno znanje sporo zastarijeva, neki izvori utječu na akademsku zajednicu desetljećima, ili čak stoljećima.⁷ Način citiranja, odnosno

⁴ O važnosti "knjiga" vidi posebno tablicu 2 kod Hojnik. Usp. Hojnik, J., *What shall I compare thee to? Legal journals, impact, citation and peer rankings*, Legal Studies, vol. 41, br. 2, 2021., str. 260.

⁵ Zaključci su izvedeni i iz iskustva koautora kao dugogodišnjeg urednika pravnog časopisa, pri čemu su prilozi s tri i više autora vrlo rijetki, odnosno i kada bi bili predani, rijetko bi prolazili urednički i/ili recenzentski postupak. Najčešće je riječ o radovima koji su dolazili iz Ruske Federacije, zatim Ukrajine, te konačno iz zemalja jugoistočne Europe izvan Europske unije u kojima je objavljivanje u časopisima indeksiranim u Scopusu uvjet za napredovanje znanstvenika, koji su pokazivali nisku razinu znanstvene obradbe, a često je nakon upita u pogledu doprinosa pojedinih autora, posebice kada je riječ o pet-šest koautora vrlo kratkih radova (npr. 20 000 znakova) bez ikakvih smislenih poveznica s područjima njihova znanstvenoga djelovanja, dolazilo do povlačenja radova ili izostanka bilo kakvog odgovora.

⁶ "Internacionalizacija", odnosno objavljivanje na stranim jezicima (osobito engleskome) i zastupljenost u međunarodnim bibliografskim bazama izazov su, ali nisu primarni fokus. Vidi više u: Peruginelli, G., *Evaluating Research: the Case of Legal Scholarly Outputs*, Legal Information Management, vol. 15, br. 1, 2015., str. 50 – 56.

⁷ Kao primjer mogu se navesti djela i teze njemačkih autora iz 19. stoljeća, poput C. F. von Savignya, B. Windscheida ili R. von Iheringa, koje oblikuju pravnu teoriju i doktrinu te su relevantni i danas. Stoga, ne samo kada je riječ o povijesnopравnim znanostima, kao što je rimsko pravo, u kojemu suvremena znanstvena istraživanja podrazumijevaju konzultiranje literature objavljene barem posljednjih 200 godina, već i u pozitivnopравnim predmetima, evolucijska narav i trajni utjecaji konceptata

navođenja izvora u pravnim znanstvenim tekstovima pokazuje prije svega širinu uvida u postojeće izvore i temeljitost u istraživanju. Stoga citiranje govori više o onome koji citira nego o onome čije se djelo citira. Iz toga proizlaze implikacije na tumačenje i primjenu metričkih pokazatelja u vrednovanju znanstvenoga ishoda u pravnim znanostima.⁸

Na temelju rezultata ankete o kvaliteti nizozemskih pravnih publikacija provedene među nizozemskim znanstvenicima iz polja pravnih znanosti proizlazi da u pravnim znanostima još uvijek prevladava tradicionalno (doktrinarno) istraživanje. Slijede ga komparativna te empirijska pravna istraživanja. Približno 80 % anketiranih svrhu svojih istraživanja vidi prije svega u definiranju konkretnih prijedloga pravnih reformi. Većina prioritet stavlja na objavljivanje u domaćim i inozemnim znanstvenim časopisima, pri čemu su objave u međunarodnim (inozemnim) časopisima usmjerene raspravama koje imaju nadnacionalni ili transnacionalni kontekst.⁹ Sličan zaključak izveden je i iz ankete provedene među nizozemskim i švicarskim pravnim znanstvenicima po kojemu objavljivanje u međunarodnim časopisima zahtijeva izostavljanje, do neke mjere, posebnosti nacionalnih pravnih sustava, odnosno inkorporiranje komparativnih elemenata ili eksplicitnije fokusiranje na teorijske postavke.¹⁰

Broj časopisa iz područja prava zastupljenih primjerice u bibliografskoj i citatnoj bazi Scopus prilično je velik (1111 naslova¹¹), ali je razina internaci-

koji čine sastavni dio određene pravne tradicije, poput kontinentalnoeuropske ili rimske pravne tradicije, upućuju na važnost i relevantnost "stare" literature. Štoviše, kada je riječ o tumačenju određenih ključnih doktrinarnih koncepata, često su polazišne teze o kojima se diskutira izložene mnogo prije pojave ideje indeksiranja, te se autori referiraju na te izvore, dok se određena suvremenija ponavljanja koja ne donose ništa novo, ili su očigledno pogrešna (ponekad se čini da je njihova svrha i upravo izazivanje reakcije u obliku citata), ni ne navode niti se na njih referira u tom tonu.

O važnosti povijesnih izvora i argumenata u pravnoj metodologiji primjerice usp. Baldus, C., *Auslegung und Analogie im 19. Jahrhundert*, u: Riesenhuber, K. (ur.), *Europäische Methodenlehre. Handbuch für Ausbildung und Praxis*, De Gruyter, Berlin, 2006., str. 32 – 92.

⁸ Vrednovanje objavljenih istraživanja u pravnim znanostima oslanja se pretežno na kvalitativne pokazatelje, poput pomnog uredničkog nadzora i neovisne recenzije, ugleda članova uredničkog odbora i sl. O tome vidi Peruginelli, *loc. cit.* u bilj. 6.

⁹ Vidi van Boom, W.; van Gestel, R., *Evaluating the quality of Dutch academic legal publications: Results from a survey*, *Utrecht Law Review*, vol. 13, br. 3, 2017., str. 9 – 27.

¹⁰ Usp. van Gestel *et al.*, *loc. cit.* u bilj. 2.

¹¹ Rezultat na dan: 27. prosinca 2025. Više od polovicu naslova (57 %) objavljuju europske države.

onalizacije relativno niska. Najviša je u područjima poput europskog prava, poredbenog kaznenog prava, pomorskog prava i sl. Članci objavljeni na nacionalnim jezicima nisu uopće citirani ili primaju mali broj citata, čak i onda kad su objavljeni u časopisima koji izlaze u zemljama snažne akademske pravne kulture, poput Njemačke ili Francuske.¹² U Njemačkoj izlazi oko 1300 pravnih časopisa različita profila, od kojih većina objavljuje na njemačkome jeziku¹³, a u Scopusu ih je zastupljeno 57. U Francuskoj, prema nekim izvorima¹⁴, izlazi više od 150 pravnih časopisa, u Scopusu ih je indeksirano sedam, od kojih su samo tri isključivo pravnog profila i na francuskome jeziku. U Italiji izlazi oko 250 pravnih časopisa, uglavnom na talijanskome jeziku¹⁵, od čega je indeksiran 41, dok u Austriji samo sedam od 135 pravnih časopisa objavljuje dijelom ili u potpunosti na engleskom jeziku (u Scopusu su samo tri, dva s naslovima na engleskome i jedan na njemačkome).¹⁶ U Sloveniji izlazi desetak pravnih časopisa (uključujući i godišnjake), ali su samo strogo specijalizirani iz područja teorije prava ili lokalne samouprave indeksirani u Scopusu.¹⁷ Jedno istraživanje mađarskih autora pokazalo je da je više od 90 % publikacija u polju prava objavljeno u

¹² Vidi Christián, L.; Háló, G.; Demeter, M., *Twenty Years of Law Journal Publishing: A Comparative Analysis of International Publication Trends*, Publishing Research Quarterly, vol. 38, br. 1, 2022., str. 1 – 17.

¹³ Purnhagen, K.; Petersen, N., *Evaluation of academic legal publications in Germany*, u: van Gestel, R.; Lienhard, A. (ur.), *Evaluating Academic Legal Research in Europe: The Advantage of Lagging Behind*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2019., str. 88 – 103. Autori napominju da nekoliko časopisa s međunarodnim i komparativnim fokusom određeni broj članaka objavljuje na engleskome jeziku. Kvaliteta časopisa mjeri se neformalno, vrjednijim se smatraju časopisi koji provode recenziju i selektivniji su u odabiru članaka za objavu. U procesu akademskog napredovanja, barem jedan član povjerenstva treba pročitati i prosuditi kvalitetu radova pristupnika, tako da su sekundarni kriteriji, poput onih koji mjere kvalitetu časopisa u kojima su radovi objavljeni manje važni.

¹⁴ Usp. Jurisguide: guide pour la recherche d'informations en sciences juridiques, *Principales revues dans les bases de données juridiques françaises*, dostupno na: https://www.jurisguide.fr/fichier/rte/MLB_DptParis/Fiche-Revues-en-ligne.pdf (15. 12. 2025.).

¹⁵ Vidi Peruginelli, G., *Evaluation of academic legal publications in Italy*, u: van Gestel, R.; Lienhard, A. (ur.), *Evaluating Academic Legal Research in Europe: The Advantage of Lagging Behind*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2019., str. 238 – 264.

¹⁶ Vidi Maier, E., *Evaluation of academic legal publications in Austria*, u: van Gestel, R.; Lienhard, A. (ur.), *Evaluating Academic Legal Research in Europe: The Advantage of Lagging Behind*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2019., str. 104 – 141.

¹⁷ O tome više vidi, Hojnik, J., *Evaluation of academic legal publications in Slovenia*, u: van Gestel, R.; Lienhard, A. (ur.), *Evaluating Academic Legal Research in Europe: The*

domaćim časopisima¹⁸, pri čemu se može uočiti da je u Scopusu pet mađarskih časopisa, od čega dva opće naravi.

Navedeni primjeri samo potvrđuju opće poznatu činjenicu, barem u pravnim krugovima, da su nacionalni pravni časopisi inherentno povezani s nacionalnim pravnim sustavima koji funkcioniraju na nacionalnim jezicima.¹⁹

Vrednovanje znanstvenoga ishoda u mnogim se znanstvenim područjima većim dijelom danas temelji na kvantitativnim pokazateljima, poglavito broju radova, broju njihovih citata, te na čimbeniku odjeka ili utjecaja (engl. *impact factor*) časopisa u kojima su radovi objavljeni.²⁰ Pravna znanost je prema tome u velikoj mjeri skeptična. Naime, kako je ustvrdio Basedow, jedan od istaknutih europskih pravnika te urednika časopisa *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, a prenijela Hojnik, za razliku od znanstvenih publikacija u drugim disciplinama koje se vrednuju po svojoj inovativnosti, pa analiza njihova utjecaja ima osnovu, većina citata u pravnim publikacijama ne služi raspravi novih ideja, nego služe kao dokaz utvrđenih stajališta temeljenih na sudskoj praksi ili pravnoj literaturi.²¹ U skladu s time, i citiranost pojedinih radova nije nužno u vezi s

Advantage of Lagging Behind, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2019., str. 341 – 383.

¹⁸ Sasvári, P.; Nemeslaki, A.; Duma, L., *Exploring the influence of scientific journal ranking on publication performance in the Hungarian social sciences: the case of law and economics*, *Scientometrics*, vol. 119, 2019., str. 595 – 616.

¹⁹ Usp. van Gestel, R.; Lienhard, A., *Introduction*, u: van Gestel, R.; Lienhard, A. (ur.), *Evaluating Academic Legal Research in Europe: The Advantage of Lagging Behind*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2019., str. 1 – 19. Urednici u uvodu ističu da su kompetitivnost, multidisciplinarnost i interdisciplinarnost, internacionalizacija i metodološka pouzdanost sve važnije u pravnim znanostima i da se perspektive u tim aspektima moraju proširiti, ali to ne znači da se mora zanemariti objavljivanje na nacionalnom jeziku.

²⁰ Boulanger, C.; Fejzo, D.; Rimmert, C., *Measuring bibliometric coverage of German law journals*, Max Planck Institute for Legal History and Legal Theory Research Paper Series No. 2025-10, 2025., dostupno na: <https://mpilhl.github.io/bibliometrics-of-german-law-journals/paper.html> (15. 12. 2025.). Autori su na uzorku od 51 njemačkog pravnog časopisa zaključili da im je indeksiranost u bibliografskim bazama WoS i Scopus minimalna, a citiranost zanemariva, što ne čini smislenom procjenu odjeka i/ili ishoda znanstvenih istraživanja na institucijskoj razini. Vidi, također, bilješku 13.

²¹ Prema Hojnik, *op. cit.* u bilj. 4, str. 257: “Legal scholarship has always been suspicious towards the concept of an impact factor. Jürgen Basedow explains that he has ‘serious doubts about the role and ascertainment of the “impact factor” in legal scholarship’. (fn. 44: Author’s e-mail correspondence with Jürgen Basedow, editor of *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 22 May 2019). According to him,

njihovim utjecajem, odnosno pozitivnom recepcijom od strane kasnijih autora, već može više biti odraz znanstvenih standarda u pravnim znanostima koji zahtijevaju navođenje svih relevantnih radova, čime autor pokazuje da je istraživanje provedeno *lege artis*, da je napravio “due dilligence” i da nije preskočio ništa bitno, kako bi se izbjegli plagiranje i “nova otkrića” već izloženih argumenata i tumačenja. Međutim, pritom, kako je početno upozoreno, treba voditi računa o pretežno nacionalnom karakteru prava, i u pogledu nastave, sudske prakse, te konačno pravne znanosti koja ih oblikuje i podupire. Ovisno o stupnju internacionalizacije, zatim stranih utjecaja i pravnih transplantata²² u pojedinim granama i temama, tako postoje znatne razlike pri navođenju strane literature i izvora, a s obzirom na odnose centra i periferije, tj. davatelja i primaatelja pravnih koncepata²³, pozivanje na strane izvore bit će znatno ograničenije kod velikih država i pravnih sustava, poput Francuske, Austrije ili Njemačke, nego u manjim pravnim sustavima koji su se u bitnome razvili na temeljima i pod utjecajem prvonavedenih.²⁴

scholarly publications in disciplines other than law are exclusively measured by their innovative content, so that the ascertainment of their impact makes sense, while most citations in legal publications simply serve to give some evidence of settled views, based on case law or legal literature. Basedow thus concludes that the idea behind most citations in legal publications is not to take account of novel ideas, which can therefore be ascribed a certain ‘impact factor’.”

Ovomu treba dodati opće nedostatke citatnih baza kao indikatora kvalitete, kako ih navodi Družić u: Družić, I., *Uloga kriterija poticanja znanstvene izvrsnosti u razvoju znanosti*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 73, br. 2-3, 2023., str. 534 – 535.

²² O Watsonovu konceptu pravnih transplantata, kao i pravnih iritantata, te njegovoj važnosti u europskom pravnom kontekstu vidi u: Watson, A., *Legal Transplants: An Approach to Comparative Law*, Scottish Academic Press, Edinburgh, London, 1974.; Čepulo, D., *Tradicija i modernizacija: “iritantnost” Općeg građanskog zakonika u hrvatskom pravnom sustavu*, u: Gliha, I. et al. (ur.), *Liber amicorum Nikola Gavella. Građansko pravo u razvoju. Zbornik radova u čast 70. rođendana profesora emeritusa Nikole Gavella*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2007., str. 1 – 49; Maňko, R., *Legal Transplants, Legal Survivals, and Legal Revivals: Towards a Reconceptualisation of the Circulation of Legal Forms in Time and Space*, Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica, vol. 109, 2024., str. 93 – 117.

²³ Riječ je o temi koja je predmet obradbe mnogih članaka i zbornika radova. Vidi primjerice, u kritičnom tonu: Maňko, R.; Škop, M.; Štěpáníková, M., *Carving Out Central Europe as a Space of Legal Culture: A Way Out of Peripherality?*, Wroclaw Review of Law, Administration & Economics, vol. 6, br. 2, 2016., str. 4 – 28.

²⁴ Hrvatsko je pravo osobito prikladan primjer za navedeno jer većina izvora privatnog prava, ali i određeni dijelovi javnog prava, svoje izvorište vuku iz zapadnoeuropskih pravnih sustava i njihovih temeljnih izvora. Tako je hrvatsko stvarno pravo nakon osamostaljenja izvršilo povrat rimskoj pravnoj tradiciji i temeljima u austrijskom

Uzimajući sve navedeno u obzir, polazišna ideja ovoga rada jest ispitati u kojoj mjeri navedeno vrijedi u hrvatskim okvirima, u prvom redu u pogledu prikladnosti vrednovanja znanstvenoga ishoda indeksiranošću u bibliografskim i citatnim bazama podataka, a na primjeru Zbornika Pravnog fakulteta u Zagrebu, kao najstarijega i stožernoga hrvatskog pravnog časopisa.

2. ZBORNIK PRAVNOG FAKULTETA U ZAGREBU I NJEGOVO MJESTO MEĐU PRAVNIM ČASOPISIMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Hrvatski pravni časopisi dio su znanstvene infrastrukture koja osigurava izlaženje i dostupnost radova hrvatske akademske zajednice. Svi su časopisi besplatno dostupni na platformi Hrčak, koja im, uz državnu potporu, osigurava tzv. dijamantni otvoreni pristup. Od 20 časopisa iz polja prava dostupnih na Hrčku, četiri časopisa objavljuju isključivo na engleskome jeziku²⁵, dok je u ostalima dominantan hrvatski jezik. Većina časopisa izlazi u okviru sveučilišnih ustanova, a manji broj izdaju strukovne udruge.

Gledajući zastupljenost hrvatskih pravnih časopisa u komercijalnim međunarodnim bibliografskim bazama podataka, prije svega Scopus i Web of Science koje u postupku znanstvenoga napredovanja imaju značajnu ulogu²⁶, možemo

Općem građanskom zakoniku (glede čega usp. Petrak, M., *Il diritto romano nella Croazia contemporanea*, Diritto@Storia, br. 2, 2003., dostupno na: <https://www.dirittoestoria.it/tradizione2/Petrak-Diritto-romano-Croazia.htm>), u obveznom pravu su vidljivi utjecaji švicarskog, talijanskog, francuskog i njemačkog prava (vidi: Tot, I., *Poredbenopravni utjecaji na Zakon o obveznim odnosima*, u: Tot, I.; Slakoper, Z. (ur.), *Hrvatsko obvezno pravo u poredbenopravnom kontekstu: Petnaest godina Zakona o obveznim odnosima*, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2022., str. 1 – 99), suvremeno pravo društava se oslanja na njemačko pravo i doktrinu (vidi: Barbić, J., *Utjecaj njemačkog prava na stvaranje hrvatskog prava društva*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, vol. 44, br. 3-4, 2007., str. 339 – 363), dok je francuski model utjecao na razvoj upravnog sudovanja (vidi primjerice: Crnković, M., *Koncepcije o prirodi upravnog spora u hrvatskom i poredbenom pravu*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 65, br. 5, 2015., str. 693 – 719). U skladu s time se i u hrvatskim radovima citiraju članci, komentari zakona te sudska praksa navedenih zemalja, dok suprotno nije slučaj.

²⁵ Na engleskome jeziku objavljuju: Croatian Yearbook of European Law & Policy; InterEULawEast; Sports Law, Policy & Diplomacy Journal; Transactions on Maritime Science.

²⁶ Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja, Narodne novine, br. 28/2017. Vidi naprijed navedeni rad Sokol, Staničić, *op. cit.* u bilj. 2. Također u usporednom

utvrditi da su u Web of Science Core Collection: Emerging Sources Citation Index zastupljena tri naslova²⁷, dok ih je u Scopusu dostupno sedam.²⁸

Najstariji među njima, a s obzirom na opću percepciju i procjenu prema različitim kriterijima može se reći i najistaknutiji, jest Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu (u daljnjem tekstu Zbornik).²⁹ Izlazi od 1948. godine, najprije kao tromjesečnik, a zatim kao dvomjesečnik u šest brojeva (sveščića) na godinu. Pokriva sve pravne discipline i po tome je časopis općega tipa, širega dosega i veće vidljivosti. Objavljuje pretežno na hrvatskome jeziku, što je u skladu s činjenicom da primarnu publiku čine hrvatski akademski krugovi, zatim suci, odvjetnici te svi ostali pravni praktičari, kao i studenti hrvatskih pravnih fakulteta, dok se određeni broj radova svake godine objavljuje na glavnim svjetskim jezicima, u prvom redu na engleskome jeziku. Radovi podliježu dvostrukom anonimnom recenzijskom postupku.³⁰ Časopis je zastupljen u više općih i specijaliziranih međunarodnih bibliografskih baza podataka, među kojima su Scopus, HeinOnline, ProQuest Social Science Premium Collection, itd.

3. CILJ I METODE ISTRAŽIVANJA

U skladu s uvodno naznačenim polazištem, a u vezi s općim razmatranjima o specifičnostima objavljivanja u pravnim znanostima te njihovim ispitivanjem na konkretnom slučaju, cilj je ovoga rada razmotriti profil Zbornika u razdoblju

kontekstu prema Sloveniji i Srbiji vidi: Dudás, A., *Ranking of Legal Periodicals and Prerequisites for Academic Promotion in Serbian, Croatian, and Slovenian Law*, Central European Journal of Comparative Law, vol. 2, br. 2, 2021., str. 9 – 26.

²⁷ Riječ je o sljedećim časopisima: Croatian Yearbook of European Law & Policy, Pravni vjesnik, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Vidi Web of Science Core Collection Master Journal List. Popis je dostupan na: <https://mjl.clarivate.com/home> (15. 12. 2025.).

²⁸ To su: Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Pravni vjesnik, InterEULawEast, Collected Papers of the Faculty of Law of the University of Rijeka, Croatian and Comparative Public Administration, Croatian Yearbook of European Law and Policy i Transactions on Maritime Science. Popis je dostupan na: <https://www.scimagojr.com> (15. 12. 2025.).

²⁹ Opširnije o povijesti Zbornika vidjeti u: Perić, B., *Pravni fakultet u Zagrebu i njegov časopis Zbornik*, u: Filipović, N.; Sokol, S. (ur.), *Pravni fakultet u Zagrebu, 1945.-1980.*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1980., str. 191 – 195; Hrabar, D.; Majstorović, I., *Uvodno slovo urednica (Posebni broj povodom 60. obljetnice Zbornika)*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 60, posebni broj, 2010., str. 5 – 8.

³⁰ Vidi detaljnije o postupku objave na stranici <https://intranet.pravo.hr/zbornik>, posebno podstranice Upute suradnicima i Uredničke etičke preporuke.

od 2007. (prve godine zastupljenosti u Scopusu) do zaključno 2024. godine (posljednja godina za koju su dostupni potpuni publikacijski podaci u trenutku dovršetka istraživanja) kako bi se glede sadržajnih obilježja i odjeka koje su objavljeni članci imali u široj znanstvenoj zajednici utvrdilo:

- Koliko je citiranost članaka objavljenih u općim pravnim časopisima nacionalnog usmjerenja, kao indikator opće citiranosti u pravnim znanostima, prikladna kao mjera izvrsnosti znanstvenih ishoda, odnosno u kojoj mjeri različiti tipovi bibliografskih i citatnih baza, usporedbom citiranosti objavljenih radova u Scopusu i Google Scholaru i ne/podudaranjem rezultata, odražavaju važnost i učinak objavljenih radova?
- Opravdavaju li razlike u citiranosti radova na hrvatskome i na drugim jezicima prijedloge o prijelazu na objavljivanje radova pretežno ili isključivo na engleskome jeziku, što bi predstavljalo bitan otklon od tradicije i dovelo u pitanje neprijeporan identitetski karakter općega pravnog časopisa, kako po jeziku tako i po pripadnosti nacionalnom tematskom okviru.³¹

U prikupljanju podataka koristile su se bibliografska i citatna baza Scopus³², slobodno dostupni Google Scholar³³ te članci objavljeni u Zborniku od 2007. do 2024. dostupni na platformi Hrčak³⁴. Za analizu citatnih podataka dobivenih pretragom Google Scholar korišten je besplatni softver *Harzing's Publish or Perish*³⁵.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

4.1. Scopus

4.1.1. Broj radova i autorska pripadnost

Zbornik je zastupljen u bibliografskoj i citatnoj bazi Scopus od 2007. godine. Od tada pa do zaključno 2024. godine u Zborniku je ukupno objavljeno

³¹ Srž navedenog pitanja iznesena je u raspravi na Tribini Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Kluba pravnika grada Zagreba pod naslovom "75 godina Zbornika Pravnog fakulteta u Zagrebu: Uloga pravnih časopisa u razvoju pravne znanosti i prakse" koja je održana 20. prosinca 2023. Navedena je rasprava istodobno bila i poticaj za ovo istraživanje i rad.

³² Vidi: <https://www.scopus.com/pages/home>.

³³ Vidi: <https://scholar.google.com/>.

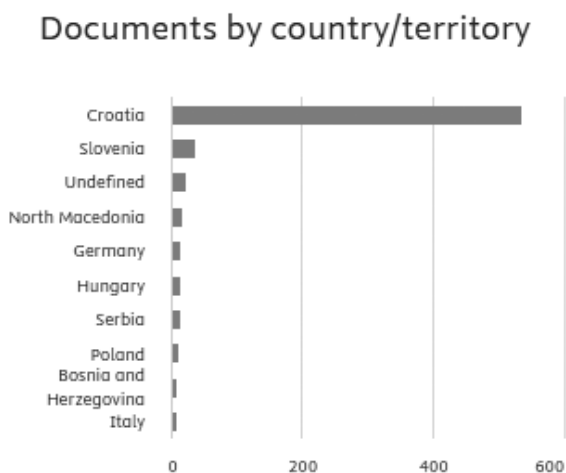
³⁴ Vidi: <https://hrcak.srce.hr/zbornik-pfz>.

³⁵ Harzing's Publish or Perish (Windows GUI Ed.), verzija 8.18.

690 radova, od čega 640 (93 %) izvornih znanstvenih radova. Na hrvatskome jeziku napisan je 431 članak (62 %), dok je na engleskome jeziku objavljen 231 rad (33 %).

Autori su velikom većinom vezani uz hrvatske ustanove (78 %) (slika 1). Najveći broj autora vezan je uz Sveučilište u Zagrebu, jer se na čak 95 % radova nalazi barem jedan autor koji se potpisao s adresom zagrebačkog Sveučilišta (slika 2).

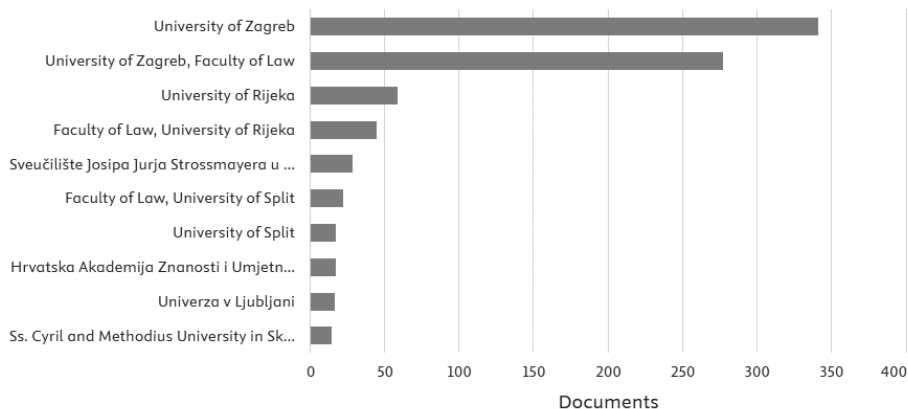
Slika 1. Autori po državama (preuzeto iz baze podataka Scopus)

Slika 2. Autori po institucijskoj pripadnosti (preuzeto iz baze podataka Scopus)

Documents by affiliation

Compare the document counts for up to 15 affiliations.

Po ovim pokazateljima Zbornik pokazuje snažnu nacionalnu orijentaciju ili, još uže, pripadnost matičnoj ustanovi kojoj je glasilo. Ta je ustanova ujedno i središnje mjesto nacionalne pravne znanosti.

Sadržajna analiza objavljenih radova za razdoblje 2022. do 2024. pokazuje da se približno njih 50 % odnosi na hrvatsko zakonodavstvo i hrvatsku pravnu praksu, oko 18 % na zakonodavstvo EU-a, oko 13 % na teme globalnog dosega (primjerice konvencije UN-a, klimatske promjene, zabrana diskriminacije i sl.), dok preostali članci problematiziraju teme iz pojedinih zemalja EU-a ili regije (Albanija, Makedonija i sl.). Ti rezultati pokazuju da su članci većinom usmjereni na analizu nacionalnog zakonodavstva te je njihovo objavljivanje na hrvatskome jeziku važno zakonodavcu i svima ostalima koji sudjeluju u zakonodavnim procesima.

4.1.2. Odjek objavljenih radova prema bazi Scopus

Scopus mjeri utjecaj radova preko broja citata koje su primili u drugim časopisima zastupljenima u toj bazi. Više od polovice radova (355 radova) nije nikad bilo citirano, a preostalih 335 radova objavljenih u Zborniku u analiziranom razdoblju citirano je 708 puta (u prosjeku 2,11 citata po radu). Kad se isključi samocitiranost, preostaje 541 citat. Vrijednost h-indeksa, koji objedinjeno pokazuje produktivnost i utjecaj nekog časopisa, iznosi 8, što znači da je časopis objavio osam članaka od kojih je svaki citiran barem osam puta. Deset ili više citata imaju četiri rada, od kojih su tri objavljena na hrvatskome jeziku:

Tablica 1. Radovi s deset ili više citata u bibliografskoj bazi Scopus

Autor/i	Godina i jezik objave	Broj citata Scopus	Narav citata
Lonza, N. ³⁶	2013. – hrv.	11	neovisni citati 11 hrvatski autori 10 hrvatski časopisi 8
Lopižić, I.; Toman Manojlović, R. ³⁷	2019. – hrv.	10	samocitati 5 hrvatski autori (drugi) 5 hrvatski časopisi 8
Bernauw, K. ³⁸	2016. – engl.	10	neovisni citati 10 inozemni izvori 10
Uzelac, A. <i>et al.</i> ³⁹	2010. – hrv.	10	samocitati 1 hrvatski autori (drugi) 4 hrvatski časopisi 5

Ti podaci utječu i na položaj časopisa u bazi podataka SCImago Journal & Country Rank (SJR)⁴⁰ koja donosi podatke o vidljivosti časopisa zastupljenih u Scopusu. Vrijednosti SJR-a temelje se na citatima koje su primili članci objavljeni u nekom časopisu u tri godine od objavljivanja, pri čemu se vrednuje i ugled časopisa u kojemu je neki rad citiran. SJR uzima u obzir razlike u običajima citiranja u različitim znanstvenim područjima, granama i poljima. Na rang-listi SCImago za 2024. godinu nalazi se sedam hrvatskih pravnih časopisa.⁴¹ SJR Zbornika bio je u 2024. godini 0,217 čime je rangiran u treću kvartil (Q3) te je bio najbolji među uvrštenim hrvatskim pravnim časopisima.⁴² U predmetnoj

³⁶ Lonza, N., *Pravna kultura srednjovjekovne Dalmacije između usmenosti i pismenosti*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 63, br. 5-6, 2013., str. 1203 – 1232.

³⁷ Lopižić, I.; Manojlović Toman, R., *Prethodna evaluacija ukidanja ureda državne uprave u županijama*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 69, br. 5-6, 2019., str. 835 – 870.

³⁸ Bernauw, K., *Drones: The Emerging Era of Unmanned Civil Aviation*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 66, br. 2-3, 2016., str. 223 – 248.

³⁹ Uzelac, A.; Aras, S.; Maršić, M.; Mitrović, M.; Kauzlarić, Ž.; Stojčević, P., *Aktualni trendovi mirnog rješavanja sporova u Hrvatskoj: dosezi i ograničenja*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 60, br. 6, 2010., str. 1265 – 1308.

⁴⁰ Vidi: <https://www.scimagojr.com>.

⁴¹ Može se istaknuti da je, primjerice, Francuska na popisu SCImago za 2024. godinu zastupljena sa sedam pravnih časopisa, Italija s 41, Njemačka s 57, dok Španjolska ima 65 indeksiranih časopisa.

⁴² Ostala dva hrvatska pravna časopisa općega tipa Scopus indeksira tek nekoliko godina. Pravni vjesnik zastupljen je sa 142 rada objavljena od 2019. godine do 2024. godine. Oko 65 % radova objavljeno je na hrvatskome jeziku. Ukupno su citirana

kategoriji “pravo” ukupno je za 2024. godinu rangirano 1111 časopisa. Vrijednost SJR-a prvoga rangiranog časopisa iznosi 4,977, ali treba napomenuti da su prva tri rangirana časopisa multidisciplinarnog profila.⁴³ Četvrto mjesto zauzima “pravi” pravni časopis i njegov SJR iznosi 2,800.⁴⁴ Zbornik zauzima 567. mjesto. Vrijednost SJR-a posljednjega rangiranog časopisa u drugoj kvartili (Q2) iznosi 0,230. Zbornik se, dakle, nalazi oko sredine svih rangiranih pravnih časopisa i blizu je vrijednostima SJR-a u drugoj kvartili. Naime, u treću kvartilu rangirano je 267 časopisa, a Zbornik je dvadesetsedmi po redu.

Kad bismo rang pravnih časopisa usporedili s nekim drugim disciplinama iz područja društvenih znanosti, mogli bismo uočiti da časopisi iz područja, primjerice, javne uprave (243 rangirana časopisa, vrijednost SJR-a prvoga rangiranog časopisa 10,393) ili političkih znanosti (687 rangiranih časopisa, SJR prvoga rangiranog časopisa 6,280) imaju znatno veće SJR vrijednosti.⁴⁵ Ključni razlozi nalaze se ponovno u “mekoći” pravnih znanosti, odnosno sporijem citatnom ciklusu koji se često oslanja, kao što je već spomenuto, na dugovječnost pravne literature, njezinu lokalnu (nacionalnu i/ili regionalnu) usmjerenost, manji broj indeksiranih časopisa i rjeđu interdisciplinarnost.

Iz svega bi se ponajprije dalo zaključiti da citati radova objavljenih u pravnim časopisima nemaju istu narav kao u nekim drugim znanstvenim disciplinama, pa ni onima iz skupine društvenih znanosti. I ovi nalazi potiču pitanje primjerenosti primjene analize citata u vrednovanju znanstvenoga ishoda u pravnim znanostima. Više od polovice radova objavljenih u Zborniku u analiziranom razdoblju uopće nije citirano, a samo četiri rada imaju deset ili više citata. Iz analize citiranosti tih radova očito je da citati dolaze od hrvatskih autora i da ih vidimo pretežno u drugim hrvatskim časopisima, što je još jedna potvrda nacionalne orijentiranosti Zbornika.

64 rada (45 %) koja su primila 127 citata (oko dva citata po citiranome radu). Vrijednost SJR-a iznosi 0,141 (Q3), a h-indeksa 4. Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci zastupljen je u Scopusu od 2020. godine. U razdoblju 2020. – 2024. godine objavljena su 184 rada, od kojih je 60 (oko 33 %) citirano 100 puta (1,67 citata po citiranome članku). SJR vrijednost časopisa iznosi 0,199 i razmješten je u treću kvartilu (Q3), dok je h-indeks 3.

⁴³ To su britanski *International Organization* i *Government International Quarterly* te nizozemski *Journal of Business Ethics*.

⁴⁴ *Annual Review of Criminology* relativno je novi časopis koji izlazi u nizu *Annual Reviews* (SAD).

⁴⁵ Galbraith, Q.; Carlile Butterfield, A.; Cardon, C., *Judging Journals: How Impact Factor and Other Metrics Differ across Disciplines*, *College & Research Libraries*, vol. 84, br. 6, 2023., str. 888 – 996.

4.2. Google Scholar i otvoreni pristup

Cjeloviti tekstovi svih radova objavljenih u Zborniku otvoreno su dostupni na platformi Hrčak od 2006. godine, čime im je osiguran i izravan pristup iz bibliografske baze Scopus. Radovima objavljenima u Zborniku može se pristupiti slobodno i s pomoću besplatnih mrežnih alata kao što su Google Scholar ili OpenAlex. Google Scholarom koristili smo se za pretragu radova objavljenih u Zborniku u zadanom razdoblju 2007. – 2024. kako bismo usporedili podatke o citiranosti s onima u bibliografskoj bazi Scopus.

Google Scholar⁴⁶ nije klasična baza podataka nego neka vrsta portala za pretragu znanstvene literature. Od samoga početka smatra se nesavršenim, ali korisnim alatom u pretrazi znanstvene literature. Google Scholar ne probire, već pretražuje i indeksira sve vrste publikacija, sa svakog mrežnog mjesta koje “posjeti”, od članaka objavljenih u časopisima, poglavlja u knjigama, konferencijskih priopćenja, kvalifikacijskih radova, sažetaka, tehničkih izvješća, sudskih mišljenja, patenata i sl. Pritom ne razlikuje recenzirani sadržaj od nerecenziranoga⁴⁷, odnosno uključuje i sadržaje koji nisu prošli kontrolu kvalitete i potencijalno su predatorske naravi.⁴⁸ Usprkos tomu, zbog nezadovoljavajuće zastupljenosti građe nacionalno usmjerenih disciplina u kontroliranim bibliografskim i citatnim bazama podataka, Google Scholar se često rabi kao suplementarni izvor vrijednosnih prosudbi, poglavito u društvenim i humanističkim područjima u kojima se pokazao i pogodnim alatom za tzv. historijske bibliometrijske analize, odnosno citatne analize starijih dokumenata.⁴⁹

Za svaku bibliografsku jedinicu u Google Scholaru dostupni su i citati. Usprkos poznatim greškama i ograničenjima koje su posljedica automatskog indeksiranja, odnosno nasumičnog pobiranja dokumenata, može se reći da generira potpuniju sliku odjeka radova. To se posebice odnosi na neka znanstvena polja u području društvenih i humanističkih znanosti, pri čemu jedinstveni citati u

⁴⁶ Google Scholar, Alphabet Inc; Mountain View, CA.

⁴⁷ Delgado López-Cózar, E.; Orduña-Malea, E.; Martín-Martín, A., *Google Scholar as a Data Source for Research Assessment*, u: Glänzel, W.; Moed, H. F.; Schmoch, U.; Thelwall, M. (ur.), *Springer Handbook of Science and Technology Indicators*, Springer, Cham. 2019., str. 95 – 127.

⁴⁸ Singh, V. K.; Srichandan, S. S.; Lathabai, H. H., *ResearchGate and Google Scholar: how much do they differ in publications, citations and different metrics and why?*, *Scientometrics*, vol. 127, br. 3, 2022., str. 1515 – 1542.

⁴⁹ O tome vidi više Pölönen, J; Hammarfelt, B., *Historical Bibliometrics Using Google Scholar: The Case of Roman Law, 1727–2016*, *Journal of Data and Information Science*, vol. 5, br. 3, 2020, str. 18 – 32.

Google Scholaru prelaze 50 % ukupnog broja citata.⁵⁰ Razlog je indeksiranje monografske građe, konferencijske građe, tzv. sive literature, različitih izvješća i sl. Pitanje kvalitete i/ili provedene provjere kvalitete indeksiranih dokumenata može pritom postati i pitanje “težine” citata koje ta građa donosi kad se oni usporede s citatima iz kontroliranih, odnosno recenziranih izvora.

Citatna slika u Google Scholaru za četiri rada iz Zbornika najviše citirana u Scopusu izgleda drukčije. Broj citata povećan je jer su oni pronađeni u diplomskim i doktorskim radovima, konferencijskim zbornicima i knjigama.

Tablica 1a. Citati u Google Scholaru radova s deset ili više citata u Scopusu

Autor/i	Godina i jezik objave	Broj citata Google Scholar	Narav citata*
Lonza, N.	2013. – hrv.	16	Svi Scopus citati + doktorat (2), diplomski (2)
Lopižić, I.; Toman Manojlović, R.	2019. – hrv.	15	Scopus citati + diplomski (4) + poglavlje u knjizi
Bernauw, K.	2016. – engl.	37	Scopus citati + monografija (4), tehničko izvješće (2), konferencijsko priopćenje (5), doktorat (4), diplomski (5), projektna dokumentacija (1)
Uzelac, A. <i>et al.</i>	2010. – hrv.	37	Scopus citati + knjiga (5), konferencijsko priopćenje (4), časopisi (3), magisterij (1), diplomski rad (10)

*Izostavljeni su citati istih publikacija koje su indeksirane dva ili više puta

U Google Scholaru pronađeni su i radovi objavljeni u Zborniku koji imaju znatno više citata nego što ih imaju u Scopusu. Radovi s više od 50 citata prikazani su u tablici 2.

⁵⁰ Martín-Martín A.; Orduna-Malea, E.; Thelwall, M.; Delgado López-Cózar, E., *Google Scholar, Web of Science, and Scopus: A systematic comparison of citations in 252 subject categories*, Journal of Infometrics, vol. 12, br. 4, 2018., str. 1160 – 1177.

Tablica 2. Radovi iz Zbornika s više od 50 citata u Google Scholaru

Autor/i	Naslov rada	Godina objave	Citati Scopus	Citati Google Scholar
Padjen, I. ⁵¹	Pouke pravnog monizma...	2016.	1	83
Koprić, I. <i>et al.</i> ⁵²	Good administration...	2011.	9	67
Uzelac, A. ⁵³	Pravo na pravično...	2010.	3	57

Citati tih članaka u Google Scholaru obuhvaćaju sve citate registrirane u Scopusu, a pridružili su im se citati iz lokalnih časopisa koji nisu ili nisu u tom trenutku bili zastupljeni u Scopusu, kao i citati iz tzv. sive literature. Prema nekim autorima Google Scholar obuhvaća 48 % do 65 % takvih izvora.

Rad I. Pađena u Scopusu ima samo jedan citat. Zanimljivo je istaknuti da su svi citati koji su vidljivi u Google Scholaru slovenske provenijencije. Pronađeni su pretežno u sveučilišnim završnim radovima i doktoratima. Rad Koprića i suradnika je u Scopusu sabrao devet citata. Izvori citata u Google Scholaru različiti su, od časopisa koji nisu indeksirani u Scopusu do projektnih dokumenata. Znatan broj citata dolazi od inozemnih autora. Citati u Google Scholaru rada A. Uzelca dolaze od hrvatskih i regionalnih autora, pretežno iz časopisne literature. Ovaj rad ima u Scopusu tri citata.

I navedeni citatni profili potvrđuju, dakle, poznati obrazac po kojemu znanstveni časopisi nisu jedini ni najvažniji izvor prema kojemu se može mjeriti odjek znanstvenih istraživanja u pravnim znanostima.

⁵¹ Padjen, I., *Pouke pravnog monizma - povodom Marijan Pavčnik, Teorija prava: prispevek razumevanju prava, 5. pregledano i dopunjeno izdanje s novim poglavljem Aleša Novaka*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 66, br. 5, 2016., str. 595 – 617.

⁵² Koprić, I.; Musa, A.; Lalić Novak, G., *Good administration as a ticket to the European administrative space*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 61, br. 5, 2011., str. 1515 – 1560.

⁵³ Uzelac, A., *Pravo na pravično suđenje u građanskim predmetima: Nova praksa Europskoga suda za ljudska prava i njen utjecaj na hrvatsko pravo i praksu*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 60, br. 1, 2010., str. 101 – 148.

5. ZAKLJUČCI

Podaci iz analize pokazuju da je Zbornik integralni dio nacionalne pravne znanosti te da je svojim profilom, jezično i tematski, okrenut nacionalnom pravnom okviru. Zbornik je zastupljen u nekoliko uglednih međunarodnih bibliografskih izvora, među inima u Scopusu, koji se vrednuje u postupku akademskoga napredovanja. Usporedbom s citiranošću u Google Scholaru, vidljiv je, međutim, širi odjek i drugih radova. Otvorena dostupnost putem portala Hrčak, ali i putem drugih platformi, osigurava radovima slobodnu vezu s korisnicima pravne literature. Tako se, primjerice, nakon ispitivanja rezultata na platformi Google Scholar može ustvrditi da odjek radova koje Zbornik objavljuje potvrđuje narav i običaje objavljivanja u pravnim znanostima, pri čemu indeksirani časopisi nisu najvažniji citatni izvor. Citati se nalaze u konferencijskim zbornicima, poglavljima u knjigama, sveučilišnim završnim radnjama itd. Rezultati analize Zbornika samo potvrđuju nalaze drugih autora, poglavito iz europskih zemalja, da su kvantitativni pokazatelji, poglavito broj citata u komercijalnim bibliografskim bazama, dvojbeni mjeri za vrednovanje znanstvenoga ishoda istraživanja u pravnim znanostima.⁵⁴ Štoviše, tzv. *metrics gaming* velikih izdavača, odnosno manipuliranje brojem citata i čimbenikom utjecaja u globalnim okvirima čini dvojbenom vrijednost navedenih kvantitativnih kriterija.⁵⁵ Iako će neki reći da

⁵⁴ Boulanger *et al.*, *op. cit.* u bilj. 20; Peruginelli, *op. cit.* u bilj. 6.

⁵⁵ Glede potonjega mogu se istaknuti komentari u vezi s "metrics gaming" Johna P. Ioannidisa, profesora na Stanford University i jednog od najcitiranijih znanstvenika na svijetu: "We see that there is a lot of gaming of metrics around the globe. Any metric that acquires some importance will be susceptible to gaming. Some metrics are easy to game compared to others. I believe that it is like virus and anti-virus, developing metrics that can capture the gaming of metrics. To try to understand how and why it happens, what it means, not just for a single scientist but also for the micro-environments (their teams or departments) and macro-environments (their institutions, universities or countries) in terms of the incentives that they provide and how they push people to behave in a given way or misbehave in a given way – how they incentivize good behaviors or bad behaviors. Unfortunately, there are a lot of misaligned incentives in scientific research and the publication system at the moment. Lots of publish or perish pressure, with reward systems linked to very superficial and naïve type of indicators. ...

I love measurements of all sorts, so it is good to have them available, but we should ask 'so what?' again. Is that just another popularity context like a beauty pageant? Is it something that is really improving science and the contribution of science to society? ...

Some metrics that were proposed early on, like Journal Impact Factor for example, have lost their value due to gaming. Originally journal impact factor was not a bad metric and for Journal-level evaluations, it provided interesting observations. Now,

se treba prilagoditi navedenomu, Zbornik ne bi trebao, zbog razloga znanstvene čestitosti⁵⁶, a niti može, zbog karaktera izdavača uz kojeg je vezan (matični Fakultet) i uz kojega treba ostati usprkos mnogobrojnim ponudama za preuzimanje od strane različitih više ili manje poznatih ("predatorskih") izdavačkih kuća⁵⁷, igrati navedenu igru. U konačnici, kao što upozorava Goodhartov zakon: "When a measure becomes a target, it ceases to be a good measure."⁵⁸

Kad je riječ o drugome istraživačkom pitanju, koje bi se moglo generalizirati u obliku trebaju li opći pravni časopisi, naglašenoga nacionalnog pravnog diskursa poput Zbornika, težiti pretežnoj ili isključivoj internacionalizaciji glede višejezičnosti, odgovor bi također, na temelju uvida u odnose najcitiranijih djela i u Scopusu i u Google Scholaru, bio negativan. Dok je već iskustveno utvrđeno da naponi na privlačenju rukopisa inozemnih autora u sve snažnijoj "publish in high impact journals or perish" akademskoj atmosferi često rezultiraju rukopisima slabije kvalitete autora sa znanstvene periferije, i pregled najcitiranijih članaka upućuje na to da je većina pisana na hrvatskome jeziku te je ostvarila utjecaj primarno u hrvatskome pravnom i znanstvenome prostoru, uz određeni odjek i u regiji kada je riječ o djelima koja se tiču iste, a impliciraju razumijevanje hrvatskoga jezika. Stoga se može zaključiti da, iako su neki radovi objavljeni na engleskome jeziku imali veći odjek, časopis rezonira pretežno unutar nacionalne znanstvene zajednice.

Znanstveni časopisi simboli su zajednice kojoj pripadaju, biljezi su njezina identiteta, njezina razvoja i njezine snage. Čak i ona znanstvena područja koja nemaju snažna "domovinska" obilježja, poput primjerice medicine, trebaju njegovati barem po jedan opći znanstveni časopis koji raspravlja lokalne specifičnosti, uspostavlja stručne jezične standarde na nacionalnom jeziku, okuplja lokalnu znanstvenu i stručnu zajednicu, stvara veze s nacionalnim obrazovnim

it is completely bogus and it is very unfortunate that we cannot get rid of it. So each metric may have its life or half-life of decay in a sense based on the pressures it receives, but hopefully we can keep abreast, understanding its utility or lack thereof, by measuring what's going on." Citirano prema: Arjuman, A., *In conversation with Dr. John P. Ioannidis: On meta-research, metrics, gaming, and top 2 per cent scientists*, Indian Journal of Medical Research, vol. 162, br. 6, 2025., str. 721 – 728.

⁵⁶ Primjerice vidi: Mehrengan, M., *Scientific journals must be alert to potential manipulation in citations and referencing*, Research Ethics, vol. 18, br. 2, 2022., str. 163 – 168.

⁵⁷ Usp. Kljaković-Gaspić, M.; Petrak, J.; Rudan, I.; Biloglav, Z., *For free or for fee? Dilemma of small scientific journals*, Croatian Medical Journal, vol. 48, br. 3, 2007., str. 292 – 299.

⁵⁸ Za Goodhart's Law u kontekstu znanstvenoga izdavaštva, između mnoštva radova, vidi primjerice: Fire, M.; Guestrin, C., *Over-optimization of academic publishing metrics: observing Goodhart's Law in action*, GigaScience, vol. 8, br. 6, 2019., str. 1 – 20.

sustavom i sl.⁵⁹ Postulati Helsinške inicijative o višejezičnosti u znanstvenoj komunikaciji naglašavaju, među ostalim, da treba podupirati objavljivanje znanstvenih rezultata na vlastitu jeziku jer se tako generira utjecaj, da treba poticati komunikaciju sa zajednicom i dijeliti znanje izvan akademske zajednice te da se mora štititi i čuvati krhka infrastruktura znanstvene komunikacije na nacionalnim jezicima.⁶⁰

Rezultati analize pokazuju da Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu koji objavljuje radove iz svih pravnih disciplina ima prepoznatljiv i održivi nacionalni profil, dok bi fokusiranje na međunarodnu razinu trebalo prepustiti specijaliziranim pravnim časopisima.

LITERATURA

- Arjuman, A., *In conversation with Dr. John P. Ioannidis: On meta-research, metrics, gaming, and top 2 per cent scientists*, Indian Journal of Medical Research, vol. 162, br. 6, 2025., str. 721 – 728; DOI: 10.25259/IJMR_3567_2025
- Baldus, C., *Auslegung und Analogie im 19. Jahrhundert*, u: Riesenhuber, K. (ur.), *Europäische Methodenlehre. Handbuch für Ausbildung und Praxis*, De Gruyter, Berlin, 2006., str. 32 – 92.
- Barbić, J., *Utjecaj njemačkog prava na stvaranje hrvatskog prava društva*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, vol. 44, br. 3-4, 2007., str. 339 – 363.
- Boulanger, C.; Fejzo, D.; Rimmert, C., *Measuring bibliometric coverage of German law journals*, Max Planck Institute for Legal History and Legal Theory Research Paper Series No. 2025-10, 2025.; DOI: 10.2139/ssrn.5350481
- Christián, L.; Háló, G.; Demeter, M., *Twenty Years of Law Journal Publishing: A Comparative Analysis of International Publication Trends*, Publishing Research Quarterly, vol. 38, br. 1, 2022., str. 1 – 17; DOI: 10.1007/s12109-021-09854-1
- Crnković, M., *Koncepcije o prirodi upravnog spora u hrvatskom i poredbenom pravu*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 65, br. 5, 2015., str. 693 – 719.
- Čepulo, D., *Tradicijska i modernizacijska: "iritantnost" Općeg građanskog zakonika u hrvatskom pravnom sustavu*, u: Gliha, I. et al. (ur.), *Liber amicorum Nikola Gavella. Građansko pravo u razvoju. Zbornik radova u čast 70. rođendana profesora emeritusa Nikole Gavella*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2007., str. 1 – 49.

⁵⁹ U pogledu navedenog usporedi značenje Liječničkog vjesnika koji će 2027. godine proslaviti 150 godina. Vidi također: Petrak, J., *Je li važan odjek? Međunarodna vidljivost Liječničkog vjesnika*, Liječnički vjesnik, vol. 127, br. 7-8, 2005., str. 165 – 167.

⁶⁰ *Helsinki Initiative on Multilingualism in Scholarly Communication*, dostupno na: <https://www.helsinki-initiative.org>.

- Delgado López-Cózar, E.; Orduña-Malea, E.; Martín-Martín, A., *Google Scholar as a Data Source for Research Assessment*, u: Glänzel, W.; Moed, H. F.; Schmoch, U.; Thelwall, M. (ur.), *Springer Handbook of Science and Technology Indicators*, Springer, Cham, 2019., str. 95 – 127; DOI: 10.1007/978-3-030-02511-3_4
- Družić, I., *Uloga kriterija poticanja znanstvene izvrsnosti u razvoju znanosti*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 73, br. 2-3, 2023., str. 527 – 560; DOI: 10.3935/zpfz.73.23.14
- Dudás, A., *Ranking of Legal Periodicals and Prerequisites for Academic Promotion in Serbian, Croatian, and Slovenian Law*, Central European Journal of Comparative Law, vol. 2, br. 2, 2021., str. 9 – 26; DOI: 10.47078/2021.2.9-26
- Fire, M.; Guestrin, C., *Over-optimization of academic publishing metrics: observing Goodhart's Law in action*, GigaScience, vol. 8, br. 6, 2019., str. 1 – 20; DOI: 10.1093/gigascience/giz053
- Galbraith, Q.; Carlile Butterfield, A.; Cardon, C., *Judging Journals: How Impact Factor and Other Metrics Differ across Disciplines*. College & Research Libraries, vol. 84, br. 6, 2023., 888 – 996; DOI: 10.5860/crl.84.6.888
- Helsinki Initiative on Multilingualism in Scholarly Communication*, dostupno na: <https://www.helsinki-initiative.org>
- Hicks, D., *The Four Literatures of Social Science*, u: Moed, H. F.; Glänzel, W.; Schmoch, U. (ur.), *Handbook of Quantitative Science and Technology Research*, Springer, Dordrecht, 2004, str. 473 – 496; DOI: 10.1007/1-4020-2755-9_22
- Hojnik, J., *Evaluation of academic legal publications in Slovenia*, u: van Gestel, R.; Lienhard, A. (ur.), *Evaluating Academic Legal Research in Europe: The Advantage of Lagging Behind*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2019., str. 341 – 383; DOI: 10.4337/9781788115506.00017
- Hojnik, J., *What shall I compare thee to? Legal journals, impact, citation and peer rankings*, Legal Studies, vol. 41, br. 2, 2021., str. 252 – 275; DOI:10.1017/lst.2020.43
- Hrabar, D.; Majstorović, I., *Uvodno slovo urednica (Posebni broj povodom 60. obljetnice Zbornika)*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 60, posebni broj, 2010., str. 5 – 8.
- Kljaković-Gaspić, M.; Petrak, J.; Rudan, I.; Biloglav, Z., *For free or for fee? Dilemma of small scientific journals*, Croatian Medical Journal, vol. 48, br. 3, 2007., str. 292 – 299.
- Maier, E., *Evaluation of academic legal publications in Austria*, u: van Gestel, R.; Lienhard, A. (ur.), *Evaluating Academic Legal Research in Europe: The Advantage of Lagging Behind*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2019., str. 104 – 141; DOI: 10.4337/9781788115506.00010

- Mańko, R., *Legal Transplants, Legal Survivals, and Legal Revivals: Towards a Reconceptualisation of The Circulation of Legal Forms in Time and Space*, *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica*, vol. 109, 2024., str. 93 – 117; DOI: 10.18778/0208-6069.109.06
- Mańko, R.; Škop, M.; Štěpáníková, M., *Carving Out Central Europe as a Space of Legal Culture: A Way Out of Peripherality?*, *Wroclaw Review of Law, Administration & Economics*, vol. 6, br. 2, 2016., str. 4 – 28; DOI: 10.1515/wrlae-2018-0002
- Martín-Martín, A.; Orduna-Malea, E.; Thelwall, M.; Delgado López-Cózar, E., *Google Scholar, Web of Science, and Scopus: A systematic comparison of citations in 252 subject categories*, *Journal of Informetrics*, vol. 12, br. 4, 2018., str. 1160 – 1177; DOI: 10.1016/j.joi.2018.09.002
- Mehrengan, M., *Scientific journals must be alert to potential manipulation in citations and referencing*, *Research Ethics*, vol. 18, br. 2, 2022., str. 163 – 168; DOI: 10.1177/17470161211068745
- Perić, B., *Pravni fakultet u Zagrebu i njegov časopis Zbornik*, u: Filipović, N.; Sokol, S. (ur.), *Pravni fakultet u Zagrebu, 1945.-1980.*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1980., str. 191 – 195.
- Peruginelli, G., *Evaluating Research: the Case of Legal Scholarly Outputs*, *Legal Information Management*, vol. 15, br. 1, 2015, str. 50 – 56; DOI:10.1017/S147266961500016X
- Peruginelli, G., *Evaluation of academic legal publications in Italy*, u: van Gestel, R.; Lienhard, A. (ur.), *Evaluating Academic Legal Research in Europe: The Advantage of Lagging Behind*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2019., str. 238 – 264; DOI: 10.4337/9781788115506.00014
- Peruginelli, G.; Stojanovski, J.; Sanz Casado, E.; Agnoloni, T., *Assessment of Law Journals in Croatia, Italy and Spain*, u: Engels, T.C.E.; Kulczycki, E. (ur.), *Handbook on Research Assessment in the Social Sciences*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2022., str. 491 – 507; DOI: 10.4337/9781800372559.00040
- Petrak, J., *Je li važan odjek? Međunarodna vidljivost Liječničkog vjesnika*, *Liječnički vjesnik*, vol. 127, br. 7-8, 2005., str. 165 – 167.
- Petrak, M., *Il diritto romano nella Croazia contemporanea*, *Diritto@Storia*, br. 2, 2003., dostupno na: <https://www.dirittoestoria.it/tradizione2/Petrak-Diritto-romano-Croazia.htm>
- Pölönen, J; Hammarfelt, B., *Historical Bibliometrics Using Google Scholar: The Case of Roman Law, 1727–2016*, *Journal of Data and Information Science*, vol. 5, br. 3, 2020, str. 18 – 32; DOI: 10.2478/jdis-2020-0024

- Purnhagen, K.; Petersen, N., *Evaluation of academic legal publications in Germany*, u: van Gestel, R.; Lienhard, A. (ur.), *Evaluating Academic Legal Research in Europe: The Advantage of Lagging Behind*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2019., str. 88 – 103; DOI: 10.4337/9781788115506.00009
- Sasvári, P.; Nemeslaki, A.; Duma, L., *Exploring the influence of scientific journal ranking on publication performance in the Hungarian social sciences: the case of law and economics*, *Scientometrics*, vol. 119, 2019., str. 595 – 616; DOI: 10.1007/s11192-019-03081-4
- Sokol, T.; Staničić, F., *Reforme sustava napredovanja u pravnoj znanosti u Republici Hrvatskoj: velike ideje i mali narodi*, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, vol. 75, br. 3, 2025., str. 313 – 350; DOI: 10.3935/zpfz.75.3.1
- Singh, V. K.; Srichandan, S. S.; Lathabai, H. H., *ResearchGate and Google Scholar: How much do they differ in publications, citations and different metrics and why?*, *Scientometrics*, vol. 127, br. 3, 2022, str. 1515 – 1542; DOI: 10.1007/s11192-022-04264-2
- Tot, I., *Poredbenopravni utjecaji na Zakon o obveznim odnosima*, u: Tot, I.; Slakoper, Z. (ur.), *Hrvatsko obvezno pravo u poredbenopravnom kontekstu: Petnaest godina Zakona o obveznim odnosima*, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2022., str. 1 – 99.
- Van Boom, W.; van Gestel, R., *Evaluating the Quality of Dutch Academic Legal Publications: Results from a Survey*, *Utrecht Law Review*, vol. 13, br. 3, 2017., str. 9 – 27; DOI: 10.18352/ulr.404
- Van Gestel, R.; Byland, K.; Lienhard, A., *Evaluation of Legal Research: Comparison of the Outcomes of a Swiss and Dutch National Survey*, *Tilburg Law Review*, vol. 23, br. 1-2, 2018, str. 3 – 22; DOI: 10.5334/tlir.6
- Van Gestel, R.; Lienhard, A. (ur.), *Evaluating Academic Legal Research in Europe: The Advantage of Lagging Behind*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2019.; DOI: 10.4337/9781788115506
- Van Gestel, R.; Lienhard, A., *Introduction*, u: van Gestel, R.; Lienhard, A. (ur.), *Evaluating Academic Legal Research in Europe: The Advantage of Lagging Behind*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham (UK), 2019., str. 1 – 19; DOI: 10.4337/9781788115506.00006
- Watson, A., *Legal Transplants: An Approach to Comparative Law*, Scottish Academic Press, Edinburgh, London, 1974.

Summary

Jelka Petrak*
Tomislav Karlović**

THE LAW JOURNAL AS A REFLECTION OF NATIONAL
LEGAL DISCOURSE: THE CASE OF THE ZBORNIK
PRAVNOG FAKULTETA U ZAGREBU (COLLECTED PAPERS
OF THE FACULTY OF LAW IN ZAGREB)

The paper highlights the specific features of publishing in legal scholarship that have so far been identified and discussed, as well as the problems related to their evaluation through bibliographic and citation databases in the European context, and, on that basis, examines their relevance for Croatia through a case study. More specifically, the paper analyses the profile of the Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu (Collected Papers of the Faculty of Law in Zagreb), the oldest Croatian law journal, in the period from 2007 (the first year of its inclusion in Scopus) until the end of 2024, both with regard to its substantive characteristics and accessibility, and the impact that the published articles have had within the wider academic community. Citation rates in Scopus and Google Scholar are compared, while particular attention is devoted to the linguistic distribution of the most highly cited papers. The paper concludes that the number of citations in commercial bibliographic databases constitutes a questionable measure for evaluating research output in legal scholarship, whereas the sustainability of scholarly journals that address local specificities, establish professional linguistic standards in the national language, bring together the local academic and professional community, and create links with the national educational system is of particular importance in nationally oriented disciplines, to which legal scholarship undoubtedly belongs.

Key words: Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu; law journals; law; citation count; open access

* Jelka Petrak, Ph. D., Professor (ret.), University of Zagreb Medical School, Central Medical Library, Šalata 3b, 10 000 Zagreb, Croatia; jelka.petrak@mef.hr; ORCID ID: orcid.org/0000-0003-1481-2598

** Tomislav Karlović, Ph. D., Professor, University of Zagreb Faculty of Law, Trg Republike Hrvatske 14, 10 000 Zagreb, Croatia; tomislav.karlovic@pravo.unizg.hr; ORCID ID: orcid.org/0000-0003-1846-1318